

Fonds Léopold III pour
l'Exploration et
la Conservation de la Nature
Rue Vautier 29
B - 1040 BRUXELLES

Leopold III - Fonds voor
Natuuronderzoek en
Natuurbehoud
Vautierstraat 29
B - 1040 BRUSSEL

HULDE AAN DE NAGEDACHTENIS
VAN
ZIJNE MAJESTEIT KONING LEOPOLD III
bij de tiende verjaardag van zijn overlijden
en
ter gelegenheid van de twintigste verjaardag van het
Leopold III - Fonds voor Natuuronderzoek en Natuurbehoud
in het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
op donderdag 23 september 1993.

EEN GROTE PERSOONLIJKHEID

Het is nu reeds tien jaar geleden dat Koning Leopold III van ons heenging.

Met ontroering wordt deze zitting dan ook gehouden onder de bescherming zowel van de Vereniging *Prinses Lilian, ter herinnering aan Koning Leopold III* als van het *Leopold III - Fonds voor Natuuronderzoek en Natuurbehoud* waarvan H.K.H. Prinses Maria-Esmeralda de Voorzitster is.

Mogen Hare Koninklijke Hoogheden hier de uitdrukking vinden van onze gevoelens van dankbaarheid en van onze verbondenheid met de herinnering aan Koning Leopold.

Tijdens deze plechtige zitting wens ik niet uit te weiden over het politieke aspect van de regeerperiode van Koning Leopold, die gekenmerkt was door plichtsbesef, maar ik zal me beperken tot het belichten van zijn opleiding en van zijn verwezenlijkingen als wetenschapper en groot reiziger.

OPLEIDING

Een persoonlijkheid wordt gesmeed door de ontwikkeling van het karakter tijdens de opleiding. Koning Leopold kreeg het voorbeeld van zijn ouders. Gedurende talrijke en lange gesprekken gaf Koning Albert aan zijn zoon een geheel van verheven opvattingen door, doordrongen van plichtsbesef, met verloochening van elk persoonlijk belang en met getrouwheid aan het gegeven woord.

Op het einde van de oorlog 14-18 was Prins Leopold de jongste soldaat van het Belgisch Leger. Bij de wapenstilstand was de Prins nog geen zeventien jaar. Tijdens de oorlog studeerde hij in Eton, waar hij vooral geboeid was door vakken als wiskunde, wetenschappen en aardrijkskunde.

In 1920 zette hij zijn studies verder onder leiding van de beste leermeesters van zijn tijd. Op 20 november 1920, kort na zijn negentiende verjaardag, trad hij toe tot de Koninklijke Militaire School. Hij studeerde er met volharding en was bij de besten van zijn promotie.

Met deze grondige opleiding als basis wist hij zijn interesse verder te ontplooiën voor onderwerpen die hem boeiden zoals wetenschappen, en dan vooral wiskunde, ontdekkingen, archeologie, etnografie, plantkunde, natuurlijke historie.

REIZEN, ONTDEKKINGEN

Sta me toe u de reis naar Egypte die hij samen met Koningin Elisabeth ondemam voor de geest te roepen. Op 26 november 1922 stonden de Koningin en de Prins aan de zijde van Lord Carnavon tijdens het openen van de laatste kamers van het graf van Toetanchamon. Daarna bezocht hij Anglo-Egyptisch Soedan en volgde hij de Blauwe Nijl tot aan de grens met Abessinië.

In 1925 doorkruiste Leopold Belgisch Congo gedurende zeven maanden, en bestudeerde er alle aspecten van huisvesting, werkomstandigheden en gezondheidsproblemen. Bij zijn terugkeer diende hij een gedetailleerd verslag in tijdens het Tweede *Koloniaal Congres*. Hij stelde vooruitstrevende maatregelen voor om de levensomstandigheden van de inlandse arbeiders te verbeteren en hen beter te beschermen.

Samen met zijn echtgenote keerde hij in 1933 naar Congo weer voor een periode van drie maanden. De Koning bracht verslag uit bij de Senaat over de overexploitatie van de mijnen, over de industriële projecten die de economie aantastten en over voorstellen om de landbouw te verbeteren. Hij drong aan op maatregelen om het welzijn van de bevolking te verbeteren en om de welvaart van de Kolonie te doen groeien. Dit was eveneens het onderwerp van een opgemerkte lezing voor de *African Society* in Londen. Het «*Institut national pour l'étude agronomique du Congo belge*», het INEAC, werd na zijn terugkeer opgericht, en we weten nu hoe belangrijk dit Instituut is geweest.

De resultaten van de wetenschappelijke zendingen van Koning Leopold na zijn terugtreden zijn indrukwekkend, en voldoen in ruime mate aan de verzuchtingen van een onderzoeker. Deze taak werd voortgezet door het Leopold III - Fonds voor Natuuronderzoek en Natuurbehoud dat door de Koning werd opgericht. Het is van dit Fonds dat we dit jaar de twintigste verjaardag vieren.

DE NATIONALE COMMISSIE VOOR WETENSCHAPPEN

Graag wil ik hier ingaan op een ander onderwerp. Door de heer Achille Van Acker, Eerste Minister, en door de Regering werd de Koning verzocht het voorzitterschap te bekleden van de Nationale Commissie die tot doel had de problemen te bestuderen die in België en de overzeese gebieden rezen door de vooruitgang van de wetenschap en de weerslag ervan op economische en sociale aangelegenheden.

Door zijn vorming en zijn ervaring was Koning Leopold de aangewezen persoon voor deze taak. De activiteiten van deze commissie waren opmerkelijk en haar aanbevelingen hadden belangrijke gevolgen voor het hoger onderwijs.

TIEN JAAR GELEDEN

De Koning heeft steeds de wereld willen kennen; de wederwaardigheden ("vicissitudes", een term door de Koning zelf gebruikt) van zijn regeerperiode stelden hem in de gelegenheid deze wens ook uit te voeren. Zijn reizen zijn gekenmerkt door de wil om het werkelijke, het authentieke, aan te voelen.

Na zijn terugtreden kon de Koning een bladzijde vol met beproevingen omdraaien. Hij wijdde zich ten volle aan zijn taak als liefhebbende echtgenoot en bezorgde vader en bleef vol belangstelling voor de talrijke problemen van humanitaire en wetenschappelijke aard. Zijn verdere leven in Argenteuil, dat een centrum van zeer uiteenlopende ontmoetingen werd, was gekenmerkt door sereniteit, rust, innerlijke rijkdom en edelmoedigheid en door de verwezenlijking van projecten waardoor hij zich ten dienste bleef stellen van het land.

Het is een gelukkig man die zijn levensopdracht vervuld zag en een grote persoonlijkheid die ons verlaten heeft, nu reeds tien jaar geleden.

Baron André JAUMOTTE
Ere-Rector van de Université Libre de Bruxelles,
Vice-Voorzitter van het *Leopold III - Fonds*
voor *Natuuronderzoek en Natuurbehoud*.